

ISSN 2307-8030

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ХЕРСОНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ФАКУЛЬТЕТ ЕКОНОМІКИ І МЕНЕДЖМЕНТУ

**НАУКОВИЙ ВІСНИК
ХЕРСОНСЬКОГО ДЕРЖАВНОГО
УНІВЕРСИТЕТУ**

Серія:
ЕКОНОМІЧНІ НАУКИ

Випуск 34

**Херсон
2019**

РЕДАКЦІЙНА КОЛЕГІЯ:

Головний редактор:

Шашкова Ніна Ігорівна – доктор економічних наук, доцент, завідувач кафедри менеджменту і адміністрування (Херсонський державний університет, Херсон, Україна).

Заступник головного редактора:

Тюхтенко Наталія Анатоліївна – кандидат економічних наук, професор, професор кафедри менеджменту і адміністрування, проректор з навчальної та науково-педагогічної роботи (Херсонський державний університет, Херсон, Україна).

Відповідальний секретар:

Синякова Катерина Миколаївна – кандидат економічних наук, доцент кафедри менеджменту і адміністрування (Херсонський державний університет, Херсон, Україна).

Члени редакційної колегії:

Гарафонов Оля Іванівна – доктор економічних наук, професор кафедри менеджменту (Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана, Київ, Україна).

Гаргасас Аудріюс (Gargasas Audrius) – доктор економіки, професор (Університет Олександаса Стульгінскіса, Каунас, Литовська Республіка).

Грачик-Кухарська Магдалена (Magdalena Graczyk-Kucharska) – доктор філософії, доцент (Познанський університет технологій (Poznan University of Technology), Познань, Республіка Польща).

Доброшек Юстина (Dobroszek Justyna) – доктор філософії, доцент, (Лодзьський університет (University of Lodz), Лодзь, Республіка Польща).

Кобець Віталій Миколайович – кандидат економічних наук, доцент, доцент кафедри інформатики, програмної інженерії та економічної кібернетики. (Херсонський державний університет, Херсон, Україна).

Козловський Віктор (Viktor Kozlovskij) – доктор філософії, лектор (Університет прикладних наук (University of Applied Sciences), Вільнюс, Литовська Республіка).

Кузнєцов Едуард Анатолійович – доктор економічних наук, професор, завідувач кафедрою менеджменту та інновацій (Одеський національний університет ім. І.І. Мечникова, Одеса, Україна).

Макаренко Сергій Миколайович – кандидат економічних наук, доцент кафедри менеджменту і адміністрування (Херсонський державний університет, Херсон, Україна).

Маркіна Ірина Анатоліївна – доктор економічних наук, професор, завідувач кафедри менеджменту (Полтавська державна аграрна академія, Полтава, Україна).

Мохненко Андрій Сергійович – доктор економічних наук, професор, завідувач кафедри фінансів, обліку та підприємництва (Херсонський державний університет, Херсон, Україна).

Назарова Галина Валентинівна – доктор економічних наук, професор, професор, завідувач кафедри економіки та соціальних наук (Харківський національний економічний університет імені Семена Кузнеця, Харків, Україна).

Осадча Тетяна Станіславівна – доктор економічних наук, професор, професор кафедри фінансів, обліку та підприємництва (Херсонський державний університет, Херсон, Україна).

Рошенкевіч Марія (Rosienkiewicz Maria) – доктор філософії, доцент, (Вроцлавський університет наук та технологій (Wroclaw University of Science and Technology), Вроцлав, Республіка Польща).

Савіна Галина Григоріївна – доктор економічних наук, професор, проректор з наукової роботи (Херсонський національний технічний університет, Херсон, Україна).

Соловійов Андрій Ігорович – доктор економічних наук, доцент, декан факультету економіки і менеджменту (Херсонський державний університет, Херсон, Україна).

Ушкаренко Юлія Вікторівна – доктор економічних наук, професор, завідувач кафедри економіки та міжнародних економічних відносин (Херсонський державний університет, Херсон, Україна).

Фітім Деарі (Fitim Deari) – доктор філософії, доцент (Південно-Східний Європейський університет (South East European University), Тетово, Республіка Північна Македонія).

Шебаніна Олена В'ячеславівна – доктор економічних наук, професор кафедри економічної кібернетики і математичного моделювання (Миколаївський державний аграрний університет, Миколаїв, Україна).

Науковий вісник Херсонського державного університету. Серія «Економічні науки»

включено до переліку наукових фахових видань України з економіки
на підставі Наказу МОН України від 14 лютого 2014 року № 153

Затверджено відповідно до рішення вченої ради
Херсонського державного університету
(протокол № 12 від 24.06.2019)

Журнал включено до наукометричної бази даних
Index Copernicus (Республіка Польща)

Свідectво про державну реєстрацію
друкованого засобу масової інформації серія KB № 19747-9547P,
видане Державною реєстраційною службою України 15.03.2013 р.

Електронна сторінка видання – ej.journal.kspu.edu
DOI: 10.32999/ksu2307-8030

ЗМІСТ

СЕКЦІЯ 1 СВІТОВЕ ГОСПОДАРСТВО І МІЖНАРОДНІ ЕКОНОМІЧНІ ВІДНОСИНИ

Бусарева Т.Г. СПЕЦИФІЧНІ РИСИ ФОРМУВАННЯ СВІТОВОГО РИНКУ ЗНАНЬ.....	7
Цимбал Л.І. РЕСУРСНИЙ ВИМІР ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОГО ЛІДЕРСТВА УКРАЇНИ В ГЛОБАЛЬНОМУ ЕКОНОМІЧНОМУ ПРОСТОРІ.....	12
Шедякова Т.Є., Шаповал В.І. МІЖНАРОДНИЙ БРЕНДИНГ – ЕВОЛЮЦІЙНИЙ ЕЛЕМЕНТ СВІТОВОЇ ЕКОНОМІКИ.....	18

СЕКЦІЯ 2 ЕКОНОМІКА ТА УПРАВЛІННЯ НАЦІОНАЛЬНИМ ГОСПОДАРСТВОМ

Артеменко Д.А. СТРАТЕГІЇ ФОРМУВАННЯ АГРОКЛАСТЕРІВ У ЗАБЕЗПЕЧЕННІ РОЗВИТКУ СІЛЬСЬКОГО ГОСПОДАРСТВА В УКРАЇНІ.....	23
Гречан А.П., Бабич Л.М. ІННОВАЦІЙНО-ІНВЕСТИЦІЙНА ДІЯЛЬНІСТЬ ЯК БАЗОВА ПЕРЕДУМОВА СТАЛОГО РОЗВИТКУ СУБ'ЄКТІВ ГОСПОДАРЮВАННЯ.....	27
Стеценко І.І. ПРОБЛЕМИ ТА НАПРЯМИ ВДОСКОНАЛЕННЯ ЛОГІСТИЧНОЇ ІНФРАСТРУКТУРИ В УКРАЇНІ.....	32
Стрілець В.Ю. ПРИЧИННО-НАСЛІДКОВІ ЗВ'ЯЗКИ ІСНУВАННЯ ПЕРЕШКОД ДІЯЛЬНОСТІ МАЛОГО ПІДПРИЄМНИЦТВА В ПРОЦЕСІ СУБ'ЄКТНИХ ВЗАЄМОВІДНОСИН.....	36
Таранюк Л.М., Макаренко Т.Ю. ДОСЛІДЖЕННЯ ДІЯЛЬНОСТІ ТИТАНОВОЇ ГАЛУЗІ В СИСТЕМІ ФОРМУВАННЯ ЄВРОІНТЕГРАЦІЙНОГО РОЗВИТКУ ЕКОНОМІКИ КРАЇНИ.....	41

СЕКЦІЯ 3 ЕКОНОМІКА ТА УПРАВЛІННЯ ПІДПРИЄМСТВАМИ

Адвокатова Н.О., Карнаушенко А.С. ПРІОРИТЕТНІ ТА СТРАТЕГІЧНІ НАПРЯМИ РОЗВИТКУ АГРАРНИХ ПІДПРИЄМСТВ УКРАЇНИ.....	45
Вишневська О.А., Волошина А.О. ПЛАНУВАННЯ ТА ОРГАНІЗАЦІЯ ЗАКУПІВЕЛЬ ТОВАРІВ СПОЖИВЧОГО ПРИЗНАЧЕННЯ ТОРГОВИМ ПІДПРИЄМСТВОМ.....	50
Грінченко Р.В. МЕТОДИ ТА ІНСТРУМЕНТИ ФОРМУВАННЯ МЕХАНІЗМУ АДАПТАЦІЇ ПІДПРИЄМСТВА ДО ЗМІН.....	53
Кармазінова В.Д., Котова М.В. БРЕНДИНГ В ЕЛЕКТРОННІЙ ТОРГІВЛІ.....	59
Кацемір Я.В. ДОСЛІДЖЕННЯ ЗОВНІШНІХ ЧИННИКІВ РОЗВИТКУ ТУРИСТИЧНОЇ ГАЛУЗІ УКРАЇНИ.....	63
Квілінський О.С. АНАЛІЗ СТАНУ АВТОМАТИЗАЦІЇ УПРАВЛІННЯ ПРОМИСЛОВИМИ ПІДПРИЄМСТВАМИ.....	67
Костюк М.Г. ОРГАНІЗАЦІЙНО-ЕКОНОМІЧНИЙ МЕХАНІЗМ УПРАВЛІННЯ ПРОЦЕСАМИ РЕСУРСОЗБЕРЕЖЕННЯ МАШИНОБУДІВНОГО ПІДПРИЄМСТВА.....	72
Марчук Л.С. СУЧАСНИЙ СТАН ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОГО ПОТЕНЦІАЛУ ТА АНАЛІЗ ДІЯЛЬНОСТІ МАШИНОБУДІВНИХ ПІДПРИЄМСТВ УКРАЇНИ.....	78
Міщенко В.А., Другова О.С., Домніна І.І. КОНТРОЛІНГ ЯК ЗАСІБ ПІДВИЩЕННЯ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА НА РИНКУ.....	82

Петровська С.І. ПРИНЦИПИ ОЦІНЮВАННЯ ЯКОСТІ ПОСЛУГИ З ПЕРЕВЕЗЕНЬ ПАСАЖИРІВ ТРАНСПОРТОМ ЗАГАЛЬНОГО КОРИСТУВАННЯ В МІСТІ.....	86
Полозова Т.В., Мусієнко В.О., Зінченко М.Е. ІНТЕЛЕКТУАЛЬНИЙ КАПІТАЛ ЯК ДЖЕРЕЛО КОНКУРЕНТНИХ ПЕРЕВАГ ТА КРИТЕРІЙ РЕЙТИНГОВОГО ОЦІНЮВАННЯ.....	90
Харченко М.В., Турсунов А.Т. УПРАВЛІННЯ ЛОГІСТИЧНИМИ ВИТРАТАМИ АЕРОПОРТУ.....	96
Шлапак О.А. ФОРМУВАННЯ КОМУНІКАЦІЙНОГО СЕРЕДОВИЩА ОРГАНІЗАЦІЇ НА ОСНОВІ КОМУНІКАЦІЙНОЇ ЛОГІСТИКИ.....	101

СЕКЦІЯ 4

РОЗВИТОК ПРОДУКТИВНИХ СИЛ І РЕГІОНАЛЬНА ЕКОНОМІКА

Kubiniy Nataliia, Zavadyak Roman, Belen Milan CULTURE, TOURISM AND ECONOMY AS A TRIUMVIRATE OF REGIONAL STRATEGIC DEVELOPMENT.....	105
Панковець М.П. ІННОВАЦІЙНИЙ РОЗВИТОК: ПРОБЛЕМИ УКРАЇНИ В КОНТЕКСТІ СВІТОВИХ ТЕНДЕНЦІЙ.....	109
Романко О.П. МЕХАНІЗМИ ПІДВИЩЕННЯ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ РЕГІОНУ В УМОВАХ РЕФОРМИ ДЕЦЕНТРАЛІЗАЦІЇ ВЛАДИ В УКРАЇНІ.....	113
Khmurova Viktoriia, Yatsyshyna Klavdiia MECHANISM OF BUSINESS, AUTHORITIES AND LOCAL GOVERNMENT PARTNERSHIP.....	117
Худолей В.Ю., Гречко А.В. ВПЛИВ ІНСТИТУЦІОНАЛЬНИХ ЗМІН НА ФІСКАЛЬНЕ СТИМУЛЮВАННЯ РОЗВИТКУ РЕГІОНАЛЬНИХ СУБ'ЄКТІВ.....	121

СЕКЦІЯ 5

ГРОШІ, ФІНАНСИ І КРЕДИТ

Лепьохін О.В., Івашенко О.В. ВПЛИВ МОДЕЛІ СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНОГО РОЗВИТКУ КРАЇНИ НА ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПОДАТКОВОЇ БЕЗПЕКИ ДЕРЖАВИ.....	125
Чмерук Г.Г., Стороженко О.О. ТРАНСФОРМАЦІЯ ФІНАНСОВИХ ВІДНОСИН СУБ'ЄКТІВ ГОСПОДАРЮВАННЯ.....	129

СЕКЦІЯ 6

БУХГАЛТЕРСЬКИЙ ОБЛІК, АНАЛІЗ ТА АУДИТ

Варламова І.С. ПРОБЛЕМИ ОБЛІКУ ЗАРОБІТНОЇ ПЛАТИ НА ПІДПРИЄМСТВІ ТА НАПРЯМИ ЙОГО ВДОСКОНАЛЕННЯ.....	135
Гринь В.П. ДЕТЕРМІНАНТИ ТА ПРИЧИНИ НЕОБХІДНОСТІ РОЗВИТКУ ОБЛІКОВОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ СТРАТЕГІЧНОГО УПРАВЛІННЯ.....	139
Колесніченко А.С. ПОДАТКОВА ПОЛІТИКА Й ОБЛІКОВА ПОЛІТИКА СУБ'ЄКТА ГОСПОДАРЮВАННЯ: ТЕОРЕТИКО-АНАЛІТИЧНИЙ ТА РЕГУЛЯТОРНИЙ АСПЕКТИ.....	144
Тирінов А.В. ОРГАНІЗАЦІЯ БЮДЖЕТУВАННЯ НА ПІДПРИЄМСТВІ ЯК ЧАСТИНА УПРАВЛІНСЬКОГО ОБЛІКУ.....	149

СЕКЦІЯ 7

МАТЕМАТИЧНІ МЕТОДИ, МОДЕЛІ **ТА ІНФОРМАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ В ЕКОНОМІЦІ**

Васильєв О.Б., Васильєва Н.С., Тупко Н.П. НОВИЙ ПІДХІД ДО ПОБУДОВИ РЕЙТИНГУ ПАРАМЕТРІВ ІНВЕСТИЦІЙНОГО ПРОЕКТУ ЗА ВЕЛИЧИНОЮ ЇХ РИЗИКІВ.....	153
Копішинська О.П., Маренич М.М., Уткін Ю.В. ЕФЕКТИВНІСТЬ УПРОВАДЖЕННЯ СИСТЕМ ТОЧНОГО ЗЕМЛЕРОБСТВА В АГРАРНИХ ПІДПРИЄМСТВАХ.....	157

CONTENTS

SECTION 1

WORLD ECONOMY AND INTERNATIONAL ECONOMIC RELATIONS

Busarieva Tetiana

SPECIFIC FEATURES OF THE FORMATION OF THE WORLD MARKET OF KNOWLEDGE.....7

Tsimbal Liudmyla

RESOURCE MEASUREMENT OF THE SUPPORT OF INTELLECTUAL
LEADERSHIP OF UKRAINE IN THE GLOBAL ECONOMIC SPACE..... 12

Shedyakova Tetyana, Shapoval Valentina

INTERNATIONAL BRANDING – AN EVOLUTIONAL ELEMENT OF THE WORLD ECONOMY.....18

SECTION 2

ECONOMY AND OPERATION OF NATIONAL ECONOMY

Artemenko Dmitry

STRATEGIES FOR AGRICULTURAL FORMATION IN PROVIDING
AGRICULTURAL DEVELOPMENT IN UKRAINE.....23

Grechan Alla, Babich Ludmila

INNOVATIVE-INVESTMENT ACTIVITY AS A BASIC PRECONDITION
FOR THE SUSTAINABLE DEVELOPMENT OF BUSINESS ENTITIES.....27

Stetsenko Iryna

PROBLEMS AND WAYS OF IMPROVEMENT OF LOGISTIC INFRASTRUCTURE IN UKRAINE.....32

Strilets Viktoriia

CURRENT-CONSEQUENCES OF EXISTENCE ARE PREVENTING THE ACTIVITIES
OF A SMALL ENTERPRISE IN THE PROCESS OF SUBJECT-RELATED RELATIONS..... 36

Taraniuk Leonid, Makarenko Tetyana

RESEARCH OF TITANIUM INDUSTRY ACTIVITIES IN THE FORMATION SYSTEM
OF EURO-INTEGRATION DEVELOPMENT OF THE COUNTRY ECONOMY.....41

SECTION 3

ECONOMY AND ENTERPRISE MANAGEMENT

Advokatova Nadiia, Karashenko Alla

PRIORITY AND STRATEGIC AREAS OF DEVELOPMENT
OF AGRICULTURAL ENTERPRISES OF UKRAINE.....45

Vishnevskaya Oksana, Voloshina Anna

PLANNING AND ORGANIZATION OF PURCHASES OF GOODS
FOR CONSUMER PURPOSE BY A TRADE ENTERPRISE.....50

Hrinchenko Raisa

METHODS AND TOOLS FOR FORMING THE MECHANISM
OF ENTERPRISE ADAPTATION TO CHANGES..... 53

Karmazinova Viktoriia, Kotova Maryna

BRANDING IN ELECTRONIC COMMERCE..... 59

Katsemir Yana

RESEARCH OF THE EXTERNAL FACTORS OF THE DEVELOPMENT
OF THE TOURIST INDUSTRY OF UKRAINE..... 63

Kvilinski Olexy

ANALYSIS OF THE CONDITION OF AUTOMATION MANAGEMENT INDUSTRIAL ENTERPRISES....67

Kostyuk Maxim

ORGANIZATIONAL AND ECONOMIC MANAGEMENT MECHANISM FOR THE PROCESSES
OF COST-EFFECTIVE USE OF RESOURCES AT THE MACHINE-BUILDING ENTERPRISES.....72

Marchuk Lesia

MODERN CONDITION OF INTELLECTUAL POTENTIAL AND ANALYSIS
OF THE ACTIVITY OF MACHINE-BUILDING ENTERPRISES OF UKRAINE.....78

Mishenko Vladimir, Druhova Elena, Domnina Irina

CONTROL AS A MEASURE TO IMPROVE COMPETITIVENESS
OF THE ENTERPRISE ON THE MARKET..... 82

Petrovskaya Svitlana

PRINCIPLES OF EVALUATION OF QUALITY SERVICES FOR PASSENGER
TRANSPORTATION IN GENERAL CITY TRANSPORTATION..... 86

Polozova Tetiana, Musiienko Viktoriia, Zinchenko Maryna INTELLECTUAL CAPITAL AS A SOURCE OF COMPETITIVE ADVANTAGE AND RATING CRITERION.....	90
Kharchenko Maryna, Tursunov Abdurakhim AIRPORT LOGISTICS COSTS MANAGEMENT.....	96
Shlapak Oksana FORMATION OF THE COMMUNICATION ENVIRONMENT OF THE ORGANIZATION BASED ON THE COMMUNICATION LOGISTICS.....	101

SECTION 4

DEVELOPMENT OF PRODUCTIVE POTENTIAL AND REGIONAL ECONOMY

Kubiniy Nataliia, Zavadyak Roman, Belen Milan CULTURE, TOURISM AND ECONOMY AS A TRIUMVIRATE OF REGIONAL STRATEGIC DEVELOPMENT.....	105
Pankovets Marta INNOVATIVE DEVELOPMENT: UKRAINE'S PROBLEMS IN THE CONTEXT OF WORLD TRENDS.....	109
Romanko Olha THE MECHANISMS OF INCREASING THE COMPETITIVENESS OF THE REGION IN THE CONDITIONS OF REFORM ON DECENTRALIZATION OF AUTHORITIES IN UKRAINE.....	113
Khmurova Viktoriia, Yatsyshyna Klavdiia MECHANISM OF BUSINESS, AUTHORITIES AND LOCAL GOVERNMENT PARTNERSHIP.....	117
Khudolei Veronika, Hrechko Alla INFLUENCE OF INSTITUTIONAL CHANGES ON THE FISCAL IMPROVEMENT OF REGIONAL SUBJECTS DEVELOPMENT.....	121

SECTION 5

MONEY, FINANCES AND CREDIT

Lepokhin Oleksandr, Ivashchenko Olga IMPACT OF THE MODEL OF SOCIO-ECONOMIC DEVELOPMENT OF THE COUNTRY ON ENSURING THE TAX SECURITY OF THE STATE.....	125
Chmeruk Halyna, Storozhenko Oksana TRANSFORMATION OF FINANCIAL RELATIONS OF ECONOMIC ENTITIES.....	129

SECTION 6

ACCOUNTING, ANALYSIS AND AUDIT

Varlamova Iryna PROBLEMS OF ACCOUNTING OF EMPLOYMENT FEES AT THE ENTERPRISE AND THEIR WAYS OF ITS DEVELOPMENT.....	135
Gryn Viktoria DETERMINANTS AND REASONS FOR THE NEED TO DEVELOP OF ACCOUNTING PROVISION OF STRATEGIC MANAGEMENT.....	139
Koliesnichenko Anastasiia THE TAX POLICY AND ACCOUNTING POLICY BUSINESS ENTITY: THEORETICAL AND ANALYTICAL AND REGULATORY ASPECT.....	144
Tyrinov Andrii BUDGETING ORGANIZATION AT THE ENTERPRISE AS THE PART OF MANAGEMENT ACCOUNTING.....	149

SECTION 7

MATHEMATICAL METHODS, MODELS AND INFORMATION TECHNOLOGIES IN ECONOMY

Vasiliev Oleksandr, Vasilieva Nataliia, Tupko Nataliia A NEW APPROACH TO FORMATION OF RATING OF PARAMETERS OF INVESTMENT PROJECT IN TERMS OF THEIR RISKS.....	153
Kopishynska Olena, Marenych Mykola, Utkin Yurii EFFECTIVENESS OF PRECISION FARMING INFORMATION SYSTEMS IMPLEMENTATION IN AGRARIAN ENTERPRISES.....	157

3. Худяков В. Исследование оценки качества обслуживания пассажиров городским транспортом в Риге до 2018 года. *Research and technology – step into the future*. 2007. Vol. 2. № 2.
4. Гудков В.А. Качество пассажирских перевозок: возможность исследования методами социологии; под ред. В.А. Гудкова, М.М. Бочкарёва, Н.В. Дулина. Волгоград, 2008. 163 с.
5. Спирин И.В. Научные основы комплексной реструктуризации городского автобусного парка: автореф. дис. ... д-ра техн. наук: 05.22.10. Москва, 2007. 38 с.
2. Marunych V.S., Shmorhun L.H. (2017). *Orhanizatsiia ta upravlinnia pasazhyrskymy perevezenniamy: pidruchnyk* [Organization and management of passenger transportation: a textbook]. Kyiv: Milenium. [in Ukrainian]
3. Hudyakov V. (2007). *Issledovanie otsenki kachestva obsluzhivaniya passazhirov gorodskim transportom v Rige do 2018 goda* [Study of the assessment of the quality of passenger service by urban transport in Riga until 2018]. *Research and technology – step into the future*, 2(2). [in Russian]
4. Gudkov V.A. (2008). *Kachestvo passazhirskih perevozok: vozmozhnost issledovaniya metodami sotsiologii* [The quality of passenger traffic: the possibility of research methods of sociology]; pod red. V.A. Gudkova, M.M. Bochkaryova, N.V. Dulina. Volgograd. [in Russian]
5. Spirin I.V. (2007). *Nauchnyie osnovy kompleksnoy restrukturalizatsii gorodskogo avtobusnogo parka* [The scientific basis of the comprehensive restructuring of the city bus fleet]; avtoref. dis. ... d-ra tehn. nauk: 05.22.10. Moskva. [in Russian]

REFERENCES:

1. Muleev E.Yu. (2015). «Transportnoe povedenie», «mobility» i «podvizhnost» ["Transport Behavior", "Mobility" and "Mobility"]. *Sotsiologicheskii zhurnal*, T. 21, no 3, pp. 8–28. [in Russian]

DOI: 10.32999/ksu2307-8030/2019-34-19

УДК 336.71

Полозова Т.В.

*доктор економічних наук,
завідувач кафедри економічної кібернетики
та управління економічною безпекою
Харківського національного університету радіоелектроніки*

Мусієнко В.О.

*кандидат технічних наук,
доцент кафедри економічної кібернетики
та управління економічною безпекою
Харківського національного університету радіоелектроніки*

Зінченко М.Е.

*студентка
Харківського національного університету радіоелектроніки*

ИНТЕЛЕКТУАЛЬНЫЙ КАПИТАЛ ЯК ДЖЕРЕЛО КОНКУРЕНТНИХ ПЕРЕВАГ ТА КРИТЕРІЙ РЕЙТИНГОВОГО ОЦІНЮВАННЯ

Статтю присвячено дослідженню питання оцінки та вибору найбільш перспективного банку з погляду стабільності функціонування та інноваційного рівня як елемента інтелектуального капіталу. Розроблено алгоритм трансформації знань у конкурентні переваги компанії. Процедури і методичний інструментарій оцінки й вибору перспективного банку передбачають обґрунтування критеріїв, що дають змогу сформулювати кількісні оцінки перспективності. Запропоновано й обґрунтовано критерій інноваційного рівня банку. Запропонована модель оцінювання адаптивна до ступеня повноти вихідної інформації і може бути використана для оцінки та вибору господарюючого суб'єкта, перспективного з погляду чинників, що створюють конкурентні переваги та реалізують інноваційний підхід до розвитку. Передбачено можливість розвитку моделі як у плані розширення бази даних, так і в напрямі додання оціночних критеріїв.

Ключові слова: економіка знань, інтелектуальний капітал, методики рейтингової оцінки, інновації.

ПОЛОЗОВА Т.В., МУСИЕНКО В.О., ЗИНЧЕНКО М.Э. ИНТЕЛЕКТУАЛЬНЫЙ КАПИТАЛ КАК ИСТОЧНИК КОНКУРЕНТНЫХ ПРЕИМУЩЕСТВ И КРИТЕРИЙ РЕЙТИНГОВОГО ОЦЕНИВАНИЯ

Статья посвящена исследованию вопроса оценки и выбора наиболее перспективного банка с точки зрения стабильности функционирования и инновационного уровня как элемента интеллектуального капитала. Разработан алгоритм трансформации знаний в конкурентные преимущества компании. Процедуры и методический инструментари оценки и выбора перспективного банка предусматривают обоснование критериев, позволяющих сформулировать количественные оценки перспективности. Предложен и обоснован критерий инновационного уровня банка. Предложенная модель оценивания адаптивна к степени полноты исходной информации и может быть использована для оценки и выбора хозяйствующего субъекта, перспективного с точки зрения факторов, создающих конкурентные преимущества и реализующих инновационный подход к развитию. Предусмотрена возможность развития модели как в плане расширения базы данных, так и в направлении добавления оценочных критериев.

Ключевые слова: экономика знаний, интеллектуальный капитал, методики рейтинговой оценки, инновации.

Polozova Tetiana, Musiienko Viktoriia, Zinchenko Maryna INTELLECTUAL CAPITAL AS A SOURCE OF COMPETITIVE ADVANTAGE AND RATING CRITERION

In order to transfer the economy to a qualitatively new developmental path, based on knowledge, valuation tools are needed for business entities that work stably and innovate, creating and maintaining competitive advantages. Effective management, aimed at the professional and personal growth of the creative potential of all employees, encouraging them to innovate, makes the company compet-

itive with any changes in the environment. The task of building a rating of banks that provides the opportunity to assess and choose a bank that is stable in the present time and is able to maintain competitive advantages is a major task for the banks themselves, since it allows them to develop a promising development strategies, and also provides an opportunity to evaluate their competitors, and for real and potential customers banks. In the context of the formation of the knowledge economy, the knowledge itself, giving ever-increasing dividends, becomes the main organization's competitive advantage. The article is devoted to the study of the issue of evaluation and selection of the most promising bank in terms of the stability of operation and the innovation level, as an element of intellectual capital. An algorithm for the transformation of knowledge into the competitive advantages of the company has been developed. Procedures and methodological tools for assessing and selecting a prospective bank provide for the substantiation of the criteria for formulating quantitative estimates of prospects. A criterion for the innovative level of the bank is proposed and justified. The proposed assessment model is adaptive to the degree of completeness of the initial information and can be used to evaluate and select an economic entity that is promising, in terms of factors creating competitive advantages, implementing an innovative approach to development. It is possible to develop the model both in terms of expanding the database and in the direction of adding evaluation criteria.

Keywords: knowledge economy, intellectual capital, rating methods, innovations.

Постановка проблеми. Сьогодні в умовах становлення економіки знань саме знання, що дають постійно зростаючі дивіденди, стають основною конкурентною перевагою організацій. Мобілізація творчого потенціалу всіх співробітників, стимулювання їх до інновацій, ефективний менеджмент, спрямований на професійне й особисте зростання, роблять компанію конкурентоспроможною за будь-яких змін зовнішнього середовища. У тому числі це стосується установ банківської сфери, яка є індикатором ефективності грошового обігу в країні. Тому завдання побудови рейтингу банків, що дає можливість оцінки і вибору банку, який стабільно функціонує сьогодні і здатний зберігати конкурентні переваги в майбутньому завдяки якості інтелектуального капіталу, є актуальним. У ситуації нестабільної економіки інструменти оцінки і вибору стабільного банку, джерелом конкурентних переваг якого є інноваційний рівень як компонент інтелектуального капіталу, актуальні як для самих банків, тому що дають їм змогу розробляти перспективні стратегії розвитку й оцінювати своїх конкурентів, так і для реальних і потенційних їх клієнтів.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблематиці надійності і фінансової стійкості банків та їх оцінки присвячено роботи низки провідних зарубіжних і вітчизняних учених. Серед зарубіжних фахівців слід відзначити таких, як: В. Блашке, К. Боріо, Ф. Валенсія, М.Т. Джонс, К. Девіс, Р. Камінські, Х.Ф. Мінські, Ф.С. Мишкін, С. Муньоз, Дж.Л. Філлат, М. Чіхак, Е. Ельвес та ін. Серед українських учених, праці яких присвячено проблемі забезпечення стабільного розвитку банківської системи, можна виділити таких авторів, як: А.М. Герасимович, М.І. Діба, Ж.М. Довгань, А.А. Спіфанов, В.М. Кочетков, А.І. Кіреєв, Ю. Коваленко, А.В. Крухмаль, А.В. Лунякова, В.І. Міщенко, А.М. Мороз, А.І. Петрик, Л.А. Примостка, М.І. Звалище, А.В. Сомик та ін.

Незважаючи на значну кількість робіт і фундаментальних досліджень, оцінка надійності банків є складним процесом, який вимагає тривалої роботи й експертних знань, систематизації чинників надійності і стійкості банку, вибору інструментарію.

Універсальної методики аналізу надійності банків не існує, тому що банки відрізняються за портфелем послуг, що надаються, складом клієнтів, вибраною стратегією, за функціональними та іншими характеристиками. Очевидно, що найбільш об'єктивну рейтингову оцінку комерційних банків дають організації, що здійснюють банківський нагляд. Однак ці рейтинги будують із погляду визначення найменш надійних і стабільних банків для гарантування безпеки і стабільності банківської системи.

Саме тому розроблення методики рейтингової оцінки і вибору банків, стабільно функціонуючих та

тих, що виробляють інновації, створюючи при цьому унікальні конкурентні переваги, які не можуть копіюватися конкурентами, завдяки якості інтелектуального капіталу, є актуальним як для самих банків, так і для їхніх клієнтів.

Мета дослідження полягає в удосконаленні методичного інструментарію рейтингового оцінювання суб'єктів господарювання на основі складників інтелектуального капіталу.

Виклад матеріалу дослідження та його основні результати. У сучасному суспільстві становиться дуже популярним поняття «економіка знань», яке згадується як у науковій, так і в суспільно-політичній літературі. Це викликано процесами трансформації суспільства у цілому й економіки, що відбуваються в розвинених державах [1].

Теорія подібного розвитку економіки передбачає, що саме людські знання, а не товар або виробництво, лежать в основі економічних процесів, що відбуваються в розвиненому суспільстві, саме знання стають рушійною силою розвитку суспільства. Економіка знань стає вищим етапом розвитку, не замінюючи собою традиційну систему, але стаючи її наступним логічним етапом. Під час розвитку економіки знань повноцінними товарами в суспільстві є саме знання, вони стають одним із чинників виробництва, і товар цей несе у собі унікальність.

Активний розвиток інформаційних технологій робить можливість вільного приросту знань, полегшуючи до них доступ, даючи змогу широко розповсюджуватися і користуватися ними в різних сферах життя.

Фірми, які застосовують високі технології, отримують значну перевагу перед конкурентами. Вони водночас виводять на ринок в рази більше товарів (пропонують послуг), і при цьому кожен новий продукт володіє декількома унікальними нововведеннями або властивостями. Уведені на ринок продукти мають більшу географію поширення, ніж у конкурентів, і реалізуються у кілька разів швидше. Поки конкурентні фірми створюють аналог нової моделі або революційний винахід, фірма-лідер уже представляє наступну модель. Отже, основним ресурсом організації, що визначає її конкурентоспроможність, стає інтелектуальний капітал.

Виділяючи структурні складники інтелектуального капіталу, необхідно звернутися до праць Т. Стюарта, який у книзі *Intellectual Capital* представляє інтелектуальний капітал у вигляді трьох елементів: людського капіталу, структурного капіталу і споживчого капіталу [2, с. 67].

Людський капітал являє собою частину інтелектуального капіталу, пов'язану з людиною і властивими їй характеристиками. Це знання, практичні навички, здатність до творчості й моральні цінності

людини, культура праці, активність і моральність, загальнокультурні установки. Людський капітал відіграє основну роль під час реалізації інноваційної політики організації.

Організаційний капітал є тією частиною інтелектуального капіталу, яка має відношення до організації у цілому. Це патенти і ліцензійні угоди, процедури, технології, системи управління, технічне та програмне забезпечення, організаційна структура й організаційна культура, бренд організації. Організаційний капітал – це організаційні можливості фірми відповісти на вимоги ринку. Він відповідає за те, як людський капітал використовується в організаційних системах, перетворюючи інформацію.

Споживчий, або клієнтський, капітал – це частина інтелектуального капіталу, що являє собою капітал, який утворений у результаті сукупності зв'язків і стійких відносин із клієнтами і споживачами. Одна з головних цілей формування споживчого капіталу – створення такої структури, яка дає змогу споживачеві продуктивно спілкуватися з персоналом компанії.

Такий поділ інтелектуального капіталу є зручним із погляду вимірювання кожного структурного елементу й оцінки його інвестиційної привабливості.

Основні риси економіки знань – перевага сфери обслуговування над виробництвом і розвиток інновацій, що виражається в застосуванні результатів розумової інтелектуальної діяльності у створенні нових товарів (послуг).

Банківський сектор працює з інноваціями, що зумовлює необхідність долучення його до процесу переходу економіки до якісно нового шляху розвитку, заснованого на знаннях [3]. Однозначно, у такому динамічному середовищі, щоб залишатися конкурентоспроможною установою, треба постійно генерувати нові знання та розвивати інформаційно-комунікативну сферу [4].

На рис. 1 представлений алгоритм трансформації знань у конкурентні переваги компанії.

Виходячи з вищесказаного, одним із критеріїв, що дають змогу сформулювати кількісні оцінки привабливості і, власне, вибрати банк, джерелом конкурентних переваг якого є інноваційний рівень як складник інтелектуального капіталу, є кількість інноваційних продуктів банку.

На практиці використовують різні методики рейтингової оцінки банків.

Індексний метод передбачає розрахунок індексу оціночних показників фінансового стану банку. Під час його використання здійснюється розрахунок індексу кожного з оціночних показників фінансового стану банку. Розрахунки можуть проводитися щодо базисних даних або середніх значень, розрахованих за низку років.

Номерна система рейтингу полягає у побудові сполучень значень показників фінансового стану банку і присвоєнні кожному із цих поєднань певного місця в рейтингу. Відповідно до технології побудови, номерна система розрахована на слабо деталізовану методику з невеликим охопленням чинників, що впливають на фінансовий стан банку, які мають невелику шкалу критеріальних значень.

Для побудови рейтингу в рамках більш складних методик використовують бальну систему, яка дає змогу здійснити оцінку фінансового стану банку в балах, привласнених йому за кожним оціночним показником. Зведена бальна оцінка банку дає можливість визначити приналежність останнього до тієї чи іншої групи банків.

Найбільш відомою у світі рейтинговою системою оцінки є система CAMELS, яка є ефективним інструментом банківського нагляду і призначена для виявлення та раннього попередження проблем у діяльності кредитної організації. Вона передбачає оцінку кожного компонента за п'ятибальною шкалою (1 – здоровий, 2 – задовільний, 3 – посередній, 4 – критичний і 5 – незадовільний), на основі яких обчислюється підсумковий показник.

Методика CAMELS використовується як стандартизований підхід до аналізу стійкості банків [5]. Вона включає у себе такі критерії: достатність капіталу, якість активів, якість управління, прибутковість, ліквідність, чутливість до ринкових ризиків.

Головна перевага методики CAMELS – це комплексний характер оцінки діяльності кредитної організації, заснований на мотивованому судженні фахівців банківського нагляду. Загальна оцінка відображає ступінь необхідності втручання по відношенню до банку.

Методика CAMELS має й суттєві недоліки. По-перше, низька формалізація. По-друге, некоректний спосіб отримання підсумкового показника надійності банку, що передбачає просте підсумовування бальних оцінок, не враховуючи різний ступінь впливу компонентів методики на загальну оцінку банку.

Методика ORAP, застосовується банками Франції. У рамках цієї методики розраховуються коефіцієнти, що характеризують діяльність банку, розглядається ринковий ризик, аналізуються доходи, а також розглядаються якісні критерії управління і внутрішнього контролю. До переваг цієї методики можна віднести те, що вона має високу швидкість проведення аналізу, легкість отримання вихідних даних. Недолік цієї методики полягає у тому, що вона розроблена для аналізу поточного стану банку [5].

У рамках методики BAKIS, яка використовується Центральним банком Німеччини, проводиться коефіцієнтний аналіз, де розраховуються 47 коефіцієнтів [6]. Перевага цієї методики полягає у тому, що вона стандартизована, це прискорює аналіз банку. Недоліком цієї методики є трудомісткість процесу розрахунку великої кількості коефіцієнтів та відсутність розрахунку прогнозних значень.

Під час аналізу за методикою PATROL, яка застосовується банками Італії, розраховується п'ять компонентів: достатність капіталу, прибутковість, якість кредитів, управління, ліквідності [6]. Переваги даної методики в тому, що під час визначення коефіцієнтів використовуються стандартизовані звіти, що, своєю чергою, прискорює процес аналізу; має високу ефективність для оцінки поточного стану банку. Недолік методики полягає у тому, що вона достовірно відображає тільки поточний стан.

Аналіз за методикою FIMS проводиться в два етапи. На першому етапі розраховуються 30 коефіцієнтів, визначається поточний стан банку. На другому етапі формується довгостроковий прогноз, але даний прогноз визначає тільки ймовірність провалу банку в найближчі два-три роки. Прогноз за даною методикою не дає змоги отримати напрямки щодо поліпшення показників діяльності банку.

Для оцінки стабільності функціонування банківських установ у даному дослідженні запропоновано використати такі показники:

- кількість інноваційних продуктів;
- ліквідність (%);

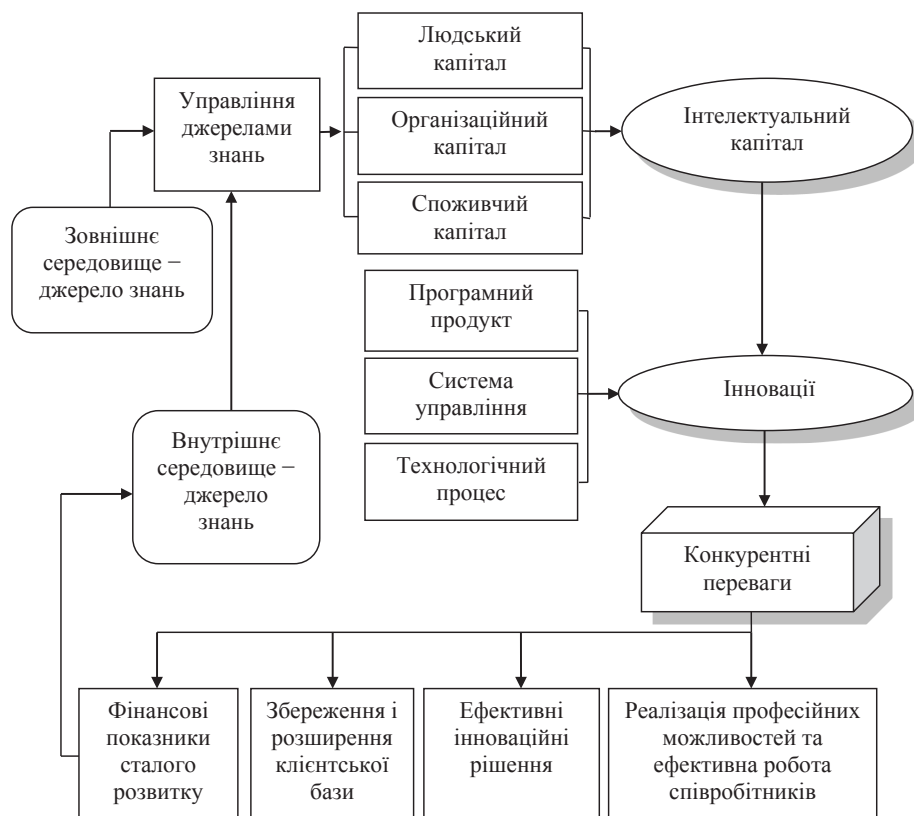

Рис. 1. Алгоритм трансформації знань в конкурентні переваги компанії

Джерело: розроблено авторами

- прибутковість активів (%);
- рентабельність (%);
- чистий прибуток (тис. грн.);
- показник достатності капіталу (%);
- активи банку (тис. грн.);
- балансовий капітал (тис. грн.).

Завдання рейтингового оцінювання банків – це завдання вибору оптимального рішення в багатокритеріальній ситуації. Незалежно від конкретного критерію завдання полягає у ранжуванні можливих рішень за безліччю часткових (локальних) критеріїв. Першим етапом вирішення цього завдання є вибір множини часткових критеріїв.

Один із найбільш поширених підходів до вирішення завдання заснований на зведенні багатокритеріальної задачі до однокритеріальної [7, с. 30]. Теоретичною основою такого підходу є теорія корисності, згідно з якою передбачається, що існує деяка узагальнена оцінка цінності або корисності будь-якого рішення для особи, що приймає рішення. У цьому разі формування схеми компромісу пов'язане з вибором виду функції корисності P :

$$P = F[k_1(x), \dots, k_n(x)], \quad (1)$$

де x – рішення, визначене на допустимій множині рішень X . Якість рішення оцінюється багатьма частковими критеріями $K = \{k_1, \dots, k_n\}$. Відомо відображення $F: X \rightarrow K$.

Для вирішення цього завдання необхідно обґрунтувати вид функції корисності локальних критеріїв. Необхідно, щоб функція корисності часткових критеріїв була універсальною і добре пристосовувалася для врахування особливостей розв'язуваної задачі. Для цього вона повинна відповідати таким вимогам: бути безрозмірною, мати єдиний інтервал

зміни $(0;1)$, бути інваріантною до виду екстремуму часткового критерію ($\min, \max$), тобто найкраще значення повинно відповідати значенню 1, а найгірше – 0.

Усім перерахованим вимогам відповідає функція виду:

$$p_i(k_i) = \frac{k_i - k_{i\min}}{k_{i\max} - k_{i\min}}, \quad (2)$$

де k_i – поточне значення i -го часткового критерію; $k_{i\min}, k_{i\max}$ – його найгірше та найкраще значення, які відповідають межах області допустимої зміни відповідних параметрів системи.

Функція корисності (2) характеризує ступінь наближеності до локального оптимуму за k_i критерієм.

Узагальнений критерій ефективності за відомих кількісних значень вагових коефіцієнтів a_i , незалежних один від одного часткових критеріїв $k_i(x)$ та їх функцій корисності $p_i(k_i)$ приймає такий вигляд:

$$P_j(x) = \text{Compl}_j(x) \sum_{i=1}^n a_i p_i[k_i(x)], \quad i = \overline{1, n}, \quad \sum_{i=1}^n a_i = 1, \quad \forall j = \overline{1, m}, \quad (3)$$

де a_i – вагові коефіцієнти;

$\text{Compl}_j(x)$ – функція ступеня повноти інформації, що міститься в базі даних за j -ою альтернативою (в граничному випадку – скаляр рівний 0, якщо дані про ряд часткових критеріїв відсутні та 1 – за наявності вичерпної інформації);

n – число вибраних критеріїв;

m – загальна кількість ранжированих банків.

Запропонована математична модель реалізована в такому алгоритмі:

1. Визначаються локальні критерії ранжування, при цьому аналізу піддаються тільки ті банки, в

яких наявна повна інформація за заданою множиною критеріїв.

2. Встановлюються вагові коефіцієнти a_i .

3. Відповідно до формули (3) визначається оцінка привабливості для кожного банку.

Запропонований підхід було апробовано на прикладі банківських установ. За результатами розрахунків функція ступеня повноти інформації приймала значення «1» у таких банків: АТ «КБ «ПриватБанк», АТ «Ощадбанк», ПАТ «Райффайзен Банк Аваль», АТ «Укрсиббанк», АТ «Укресімбанк».

Показник «кількість інноваційних продуктів» має бальну оцінку від 0 до 5. За даним показником оцінка АТ «КБ «ПриватБанк» становить 5 балів. Послуги, які банк надає, можна назвати інноваціями в банківській сфері. АТ «КБ «ПриватБанк» є одним із найбільш інноваційних банків України. Більше десяти років тому банк одним із перших в Україні почав використовувати одноразові SMS-паролі. До інновацій, які отримали визнання у всьому світі, належать такі продукти, як платіжний міні-термінал, вхід в Інтернет-банкінг через QR-код, онлайн-інкасація, а також десятки різних мобільних додатків [8]. Банк має систему «Приват24», в якій можна здійснювати такі дії:

- перевіряти баланс за картками в режимі реального часу, оплачувати мобільний телефон, купувати квитки на транспорт;

- оплачувати комунальні послуги, створювати регулярні платежі;

- працювати з кредитами і депозитами в онлайн-режимі.

За показником «кількість інноваційних продуктів» оцінка ПАТ «Райффайзен Банк Аваль» – 4 бали. Банк має систему «Райффайзен Бізнес Онлайн» – це система дистанційного банківського обслуговування рахунків через мережу Інтернет, що дає змогу клієнтам керувати поточними рахунками з будь-якої точки світу [9]. Перевагами системи є:

- управління всіма рахунками клієнта, відкритими в банку (за винятком карткових рахунків);

- розгорнуті функціональні можливості – можливість вести довідники контрагентів, здійснювати платежі в національній та іноземній валюті, формувати виписку;

- клієнт може керувати рахунком за допомогою комп'ютера або ноутбука, не виходячи з офісу;

- цілодобовий доступ;

- взаємодія з бухгалтерськими програмами;

- абсолютна безпека – система містить механізм електронного цифрового підпису (ЕЦП) фінансових документів для захисту інформації;

- контроль руху коштів за допомогою послуги «sms (e-mail)-інформування» – додаткова безпека розрахунків; «sms-авторизація» – розроблена з метою підвищення рівня безпеки під час роботи із системою.

Також банк має мобільний додаток Raiffeisen Pay – це безпечний і зручний сервіс для безконтактної оплати покупок.

На відміну від АТ «КБ «ПриватБанк» у ПАТ «Райффайзен Банк Аваль» немає QR-кодів та онлайн-інкасації.

За показником «кількість інноваційних продуктів» оцінка АТ «Ощадбанк» – 4 бали. Банк має сервіси «Ощад РАУ», Mobile-банкінг «Ощад 24/7», SMS-банкінг [10].

«Ощад РАУ» – безкоштовний мобільний додаток, який дає змогу безконтактно оплачувати рахунки за допомогою смартфона.

Mobile-банкінг «Ощад 24/7» – сучасний сервіс, який дає змогу управляти власними рахунками, здійснювати платежі і перекази коштів за допомогою мобільного телефону. Використання системи Mobile-банкінг «Ощад 24/7» дає змогу:

- оплачувати комунальні послуги і переводити кошти за реквізитами по Україні, поповнювати рахунки мобільних телефонів;

- отримувати інформацію про залишок коштів на рахунках в АТ «Ощадбанк», відстежувати зарахування і списання коштів із власних рахунків, переглядати історію проведених операцій;

- переводити кошти з картки на картку (між власними картковими рахунками), переказувати кошти на власні поточні, депозитні та кредитні рахунки;

- відкривати віртуальну карту і здійснювати операції з нею.

АТ «ОщадБанк» також не має QR-коди та онлайн-інкасації.

За показником «кількість інноваційних продуктів» оцінка АТ «Укрсиббанк» – 3 бали. Банк має систему UKRSIB online. У системі можливий контроль витрат і доходів. UKRSIB online аналізує витрати, розбиває їх за категоріями і показує в графіках [11]. Також можна здійснювати комунальні платежі, оплату за мобільний зв'язок, Інтернет і ТВ, відправляти перекази на картки інших банків, погашати кредити, поповнювати депозити.

На відміну від АТ «Ощадбанк» і ПАТ «Райффайзен Банк Аваль» АТ «Укрсиббанк» не має мобільного додатка для безконтактної оплати покупок.

За показником «кількість інноваційних продуктів» оцінка АТ «Укресімбанк» – 2 бали. Інтернет-банкінг Enter EXIM – це система Інтернет-банкінгу, яка дає можливість управляти своїми коштами, контролювати власні рахунки та платіжні картки через мережу Інтернет. Можливості системи такі: перегляд залишків та виписок за всіма рахунками щодо руху коштів; перегляд нарахованих відсотків по депозитах і кредитах; блокування платіжних карт; здійснення платежів із поточних та карткових рахунків у гривні по Україні; здійснення комунальних та інших платежів [12].

На відміну від інших банків АТ «Укресімбанк» не має мобільного додатку.

У табл. 1 представлено оцінки запропонованих показників та їхні вагові коефіцієнти.

Провівши всі необхідні ітерації, використовуючи формули (2) і (3), отримано рейтинговий бал оцінки банківської діяльності. Результати ранжування наведено на рис. 2.

За результатами розрахунків у даному рейтингу перше місце займає АТ «КБ «ПриватБанк». Стійкі показники і розвиток інтелектуального капіталу дають змогу даному банку займати лідируючі позиції.

Висновки. Таким чином, у дослідженні запропоновано напрям удосконалення процедур і методичного інструментарію оцінки та вибору найбільш перспективного банку з погляду стабільного функціонування та інноваційного рівня як елемента інтелектуального капіталу. Процес вибору передбачає обґрунтування сукупності показників, що дають змогу сформулювати кількісні оцінки перспективності розвитку. Запропонована модель оцінювання адаптивна до ступеня повноти вихідної інформації. Передбачена можливість розвитку моделі як у плані розширення бази даних, так і в напрямі додавання оціночних критеріїв. Використовуючи як один із критеріїв інноваційний рівень банку, запропонована методика дає

Таблиця 1

Критеріальні оцінки банків

Показник	Ваговий коефіцієнт	Банк				
		Райффайзен Банк Аваль	ПриватБанк	Ощадбанк	Укрсиббанк	Укрексімбанк
Ліквідність, %	0,15	16,47	10,37	8,38	11,99	6,75
Прибутковість активів, %	0,12	3,78	2,64	0,04	2,67	0,41
Рентабельність, %	0,12	3,73	2,6	0,04	2,71	0,42
Чистий прибуток, тис. грн.	0,12	1807736	4005102	53012	868353	288554
Показник достатності капіталу, %	0,11	12,6	10,54	6,67	11,65	5,35
Активи банку, тис.грн.	0,11	79325756	476946736	303657888	53132296	228859723
Балансовий капітал, тис. грн.	0,12	12578402	26677590	30514672	4933824	8784127
Кількість інноваційних продуктів	0,15	4	5	4	3	2
Усього	1,00					

Джерело: побудовано авторами за [8–12]

Рис. 2. Рейтинг банківських установ

Джерело: побудовано авторами

змогу оцінити і вибрати банк, здатний створювати та зберігати стійкі переваги, які не можуть копіюватися конкурентами, завдяки якості інтелектуального капіталу. Запропонований інструментарій може бути використаний для оцінки та вибору господарюючого суб'єкта, перспективного з погляду чинників, що створюють конкурентні переваги, які реалізують інноваційний підхід до розвитку, здатність адаптації до мінливого зовнішнього середовища та зростання його капіталізації.

БІБЛІОГРАФІЧНИЙ СПИСОК:

1. Золотых И.Б. Экономика знаний: особенности и параметры развития. URL : <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=3511> (дата звернення: 17.11.2018).
2. Stewart T.A. Intellectual Capital. The New Wealth of Organizations. N. Y. : Currency Doubleday, 1997. P. 67.
3. Польова І.М. Новітні підходи до оцінки надійності українських банків. URL : <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=4660> (дата звернення: 20.12.2018).
4. Колесов П.Ф. Модель оцінки конкурентоспроможності комерційного банку. *Проблеми і перспективи економіки і управління*: матеріали Міжнар. науч. конф., м. Санкт-Петербург, квітень 2012 р. Санкт-Петербург : Реноме, 2012. С. 77–81. URL : <https://moluch.ru/conf/econ/archive/15/2052> (дата звернення: 20.12.2018).
5. Мініна А.І. Порівняльний аналіз методик оцінки діяльності комерційних банків. *Молодий вчений*. 2018. № 13. С. 240–243. URL : <https://moluch.ru/archive/199/49032> (дата звернення: 29.11.2018).
6. Миронова Л.Г. Класифікація рейтингових моделей та їх застосування в прийнятті управлінських рішень. *Ефективна економіка*. 2011. № 6. URL : <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=583> (дата звернення: 06.12.2018).
7. Долінський Л., Ковальчук О. Побудова інтегрального кредитного рейтингу банківської системи України. *Вісник Національного банку України*. 2012. № 6. С. 28–32.
8. Офіційний сайт АТ «КБ «ПриватБанк». URL : <https://privatbank.ua> (дата звернення: 14.12.2018).

9. Офіційний сайт АТ «Райффайзен Банк Аваль». URL : <https://www.aval.ua> (дата звернення: 14.12.2018).
10. Офіційний сайт АТ «Ощадбанк». URL : <https://www.oschadbank.ua/ua> (дата звернення: 14.12.2018).
11. Офіційний сайт АТ «Укрсиббанк». URL : <https://my.ukrsibbank.com/ru/personal> (дата звернення: 14.12.2018).
12. Офіційний сайт АТ «Укрексімбанк». URL : <https://www.eximb.com> (дата звернення: 14.12.2018).

REFERENCES:

1. Zolotiy I.B. Ekonomika znaniy: osobennosti i parametry razvitiya [Knowledge economy: features and parameters of development]. Retrieved from: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=3511> (accessed 17 November 2018).
2. Stewart T.A. Intellectual Capital. The New Wealth of Organizations. N. Y. : Currency Doubleday, 1997. P. 67.
3. Polova I.M. Novitni pidkhody do otsinky nadiynosti ukrainskykh bankiv [New approaches to assessing the reliability of Ukrainian banks]. Retrieved from: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=4660> (accessed 20 December 2018).
4. Kolesov P.F. (2012). Model otsinky konkurentospromozhnosti komertsiihnoho banku [Model for assessing the competitiveness of a commercial bank]. *Problemy i perspektivy ekonomiky i upravlinnia* : materialy Mizhnar. nach. konf., m. Sankt-Peterburh, kviten 2012 r. Sankt-Peterburh : Renome. Retrieved from: <https://moluch.ru/conf/econ/archive/15/2052> (accessed 20 December 2018).
5. Minina A.I. (2018). Porivnialnyi analiz metodyk otsinky diialnosti komertsiihnykh bankiv [Comparative analysis of methods for assessing the performance of commercial banks]. *Molodyi vchenyi*, 13, 240–243. Retrieved from: <https://moluch.ru/archive/199/49032/> (accessed 29 November 2018).
6. Myronova L.H. (2011). Klyasyfikatsiia reytynhovykh modelei ta yikh zastosuvannia v pryniatti upravlinnykh rishen [Classification of rating models and their application in making managerial decisions]. *Efektivna ekonomika*, 6. Retrieved from: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=583> (accessed 06 December 2018).
7. Dolinskyi L., Kovalchuk O. (2012). Pobudova intehrlnoho kredytnoho reytynhu bankivskoi systemy Ukrainy [Construc-

- tion of an integrated credit rating of the banking system of Ukraine]. *Visnyk Natsionalnoho banku Ukrainy*, 6, 28–32. [in Ukrainian]
8. Ofitsiyni sait AT «KB «PryvatBank» [Official site of JSC "CB" PrivatBank"]. Retrieved from: <https://privatbank.ua> (accessed 14 December 2018).
 9. Ofitsiyni sait AT «Raiffaizen Bank Aval» [Official website of JSC "Raiffeisen Bank Aval"]. Retrieved from: <https://www.aval.ua> (accessed 14 December 2018).
 10. Ofitsiyni sait AT «Oshchadbank» [Official site of JSC "Oshchadbank"]. Retrieved from: <https://www.oschadbank.ua/ua> (accessed 14 December 2018).
 11. Ofitsiyni sait AT «Ukrsybbank» [Official site of JSC "Ukrsibbank"]. Retrieved from: <https://my.ukrsibbank.com/ru/personal> (accessed 14 December 2018).
 12. Ofitsiyni sait AT «Ukreksimbank» [Official site of JSC "Ukreksimbank"]. Retrieved from: <https://www.eximb.com> (accessed 14 December 2018).

DOI: 10.32999/ksu2307-8030/2019-34-20

УДК 621.73.06

Харченко М.В.

*кандидат економічних наук,
викладач циклової комісії (кафедри)
менеджменту організацій транспорту
Кременчуцького льотного коледжу
Національного авіаційного університету*

Турсунов А.Т.

*викладач, голова циклової комісії (кафедри)
авіаційного транспорту
Кременчуцького льотного коледжу
Національного авіаційного університету*

УПРАВЛІННЯ ЛОГІСТИЧНИМИ ВИТРАТАМИ АЕРОПОРТУ

У статті визначено поняття «логістичні витрати». Встановлено зв'язок впливу логістики на витрати, пов'язані з наданням послуг аеропорту. Охарактеризовано чинники, які впливають на інтенсивність матеріального потоку аеропорту. Уточнено визначення логістичних витрат аеропорту як загальної суми грошового вираження використаних ресурсів аеропорту на здійснення логістичних операцій під час обслуговування інтегрованих потоків (пасажирських, багажних, вантажних, інформаційних, сервісних, фінансових), транзакційних витрат на взаємодію аеропорту з іншими учасниками товарного руху в глобальних мережах поставок, витрат на утримання та розвиток логістичної інфраструктури аеропорту (інвестицій) та грошової оцінки збитків і втрат унаслідок ненадання або надання з порушенням регламенту послуг як усередині аеропорту, так і у взаємодії зі споживачами та постачальниками. Окреслено схему управління логістичними витратами аеропорту. Розкрито шляхи зниження рівня логістичних витрат аеропорту.

Ключові слова: логістика, логістичні витрати, логістичні потоки, управління логістичними витратами, методи аналізу логістичних витрат, скорочення логістичних витрат аеропорту.

Харченко М.В., Турсунов А.Т. УПРАВЛЕНИЕ ЛОГИСТИЧЕСКИМИ ЗАТРАТАМИ АЭРОПОРТА

В статье определено понятие «логистические расходы». Установлена связь влияния логистики на расходы, связанные с предоставлением услуг аэропорта. Охарактеризованы факторы, влияющие на интенсивность материального потока аэропорта. Обозначена схема управления логистическими затратами аэропорта. Раскрыты пути снижения уровня логистических издержек аэропорта. Уточнено определение логистических издержек аэропорта как общей суммы денежного выражения использованных ресурсов аэропорта на осуществление логистических операций при обслуживании интегрированных потоков (пассажирских, багажных, грузовых, информационных, сервисных, финансовых), транзакционных издержек на взаимодействие аэропорта с другими участниками товарного движения в глобальных сетях поставок, расходов на содержание и развитие логистической инфраструктуры аэропорта (инвестиций) и денежной оценки убытков и потерь вследствие непредоставления или предоставления услуг с нарушением регламента услуг как внутри аэропорта, так и во взаимодействии с потребителями и поставщиками.

Ключевые слова: логистика, логистические затраты, логистические потоки, управление логистическими издержками, методы анализа логистических издержек, сокращение логистических издержек аэропорта.

Kharchenko Maryna, Tursunov Abdurakhim. AIRPORT LOGISTICS COSTS MANAGEMENT

The article is devoted to the study of logistics costs of airports. During the study, the concept of "logistics costs" was clarified, the essence of logistics flows was revealed and the dependence of their behavior on the activity of the airport as a structural unit of the country's aviation industry, which ensures the realization on the needs of the industries and the population in air transportation, was studied. It has been established that managing airport costs is one of the main functions of the management process. The peculiarities of the influence of the intensity of the material flow on the character of the logistics costs of the airport are revealed. The definition of the airport logistics costs as the total amount of monetary expression of the used airport resources for the implementation of logistics operations during the maintenance of integrated flows (passenger, luggage, cargo, information, service, financial), transaction costs for the airport interaction with other participants in the commodity movement in global supply networks, maintenance and development costs of airport logistics infrastructure (investments) and monetary valuation of losses and losses due to failure to provide or provision in violation of the rules of services inside the airport, and in interactions with customers and suppliers, are specified. The airport cost management scheme is outlined based on the concept of global logistics costs and the main methods of creating competitive advantages based on

Наукове видання

**НАУКОВИЙ ВІСНИК
ХЕРСОНСЬКОГО ДЕРЖАВНОГО УНІВЕРСИТЕТУ**

Збірник наукових праць

Серія ЕКОНОМІЧНІ НАУКИ

Випуск 34

Коректура • *В.О. Бабич*

Комп'ютерна верстка • *М.А. Єфимова*

Формат 60x84/8. Гарнітура SchoolBook.
Папір офсет. Цифровий друк. Ум. друк. арк. 19,07.
Підписано до друку 25.06.2019.
Замов. № 0619/135. Наклад 100 прим.

Видавничий дім «Гельветика»
E-mail: mailbox@helvetica.com.ua
Свідоцтво суб'єкта видавничої справи
ДК № 6424 від 04.10.2018 р.